

Inhoud

Inleiding	7
1 Verdriet in Moab	9
Ruth 1:1-7	
2 Op weg naar Bethlehem	17
Ruth 1:7-18	
3 'Noem mij Mara'	26
Ruth 1:19-22	
4 Gods wonderlijke leiding	34
Ruth 2:1-13	
5 Goedheid van Boaz	42
Ruth 2:14-23	
6 Verzoek om een zwagerhuwelijk	50
Ruth 3	
7 Boaz als lossen	58
Ruth 4:1-12	
8 Huwelijk en kinderzegen	66
Ruth 4:13-22	

Inleiding

Het boekje Ruth behoort tot de zogenaamde *Megilloth*. *Megilloth* staat voor rollen. Dat is een vijftal bijbelboeken die bij bepaalde feesten werden gelezen. Zo werd Hooglied gelezen bij Pascha. De Heere houdt van Zijn volk als een bruidegom van zijn bruid. Prediker werd tijdens Loofhuttenfeest gelezen om de overmatige vreugde wat te temperen. Klaagliederen werd gelezen bij de herdenking van de verwoesting van de tempel en Esther tijdens het Poerimfeest. Rest nog het boekje Ruth. Dat werd gelezen tijdens Pinksteren, het oogstfeest en de herdenking dat de 613 geboden van de Heere werden vernomen op Horeb. Nieuwtestamentisch denken wij dan aan het feit dat de zaligheid wel uit de Joden is maar ook voor de heidenen, want in Ruth komt een Moabitische ter sprake die een van de voorouders van Christus mag heten. De auteur is onbekend.

Hoe klein het boekje ook is, velen heeft het geïnspireerd tot het spreken en schrijven erover. Ik hoop en bid dat het lezen van dit bijbelstudieboekje tot zegen mag zijn en vooral mag bevestigen in of brengen tot Ruths geloofskeus: 'Uw volk is mijn volk en uw God mijn God.'

Ds. M. van Kooten

1

Verdriet in Moab

Ruth 1:1-7

> Intro

Het boekje Ruth lijkt een idylle, een fijn geschreven Joods streekromannetje. Als zodanig heeft de Duitse dichter Johan Wolfgang von Goethe het opgevat. Hij noemde het zelfs het mooiste bijbelboek. Geen oorlogen, moord en doodslag, geen offers, en geen bijzondere godsspraken komen erin voor. Het gaat over het gewone dagelijkse leven ...

Is dat eigenlijk wel zo? Is het hele boekje niet één wonderlijke leiding van God met Ruth en Naomi? Vergeet niet dat het in Ruth gaat om een beschrijving van de afkomst van koning David en daarin van Davids grote Zoon.

> Bespreking

In de dagen dat de richters leidinggaven, speelt deze geschiedenis zich af. Dat is de tijd tussen Jozua en koning Saul. Volgens vele verklaringen zou het geweest zijn in de periode dat Gideon richter was. Dat was de tijd waarin de Midianieten invallen deden in Israël en de oogst werd geroofd. De tijd is te vergelijken met de Tweede Wereldoorlog, waarin de Duitsers zich de opbrengsten van ons land toe-eigenden, wat resulteerde in de bange hongervinter van 1944.

Vers 1-2

Ten tijde van de richters was er een grote hongersnood. Ieder een deed destijds wat juist in zijn ogen was (Richt. 21:25). Het was een grote crisis in bijbelse normen en waarden.

De notie 'honger in het land' is ingrijpend, want het beloofde land heette een land te zijn dat vloeide van melk en honing. Ik heb niet de indruk dat het een hongersnood was zoals in de tijd dat Jakob in het beloofde land woonde en men raasde van de honger. Wanneer dat wel zo mocht zijn, dan zullen de inwoners van Bethlehem wel graan hebben ingekocht bij de omliggende volkeren, waar blijkbaar geen hongersnood was. Emigratie was evenwel taboe. Maar niet voor Elimelech.

Elimelech betekent 'mijn God is koning'. Kennelijk ging hij bij deze Koning niet te rade en dekte de vlag van zijn naam de lading van zijn doen en laten niet. Hij leek niet op zijn voorvader Jakob, die de Heere om goedkeuring vroeg, voordat hij naar het land Gosen vertrok. Trouwens, hij trok niet naar Egypte. Daar waren ze jaren geleden uitgeleid. Nee, Moab is de nieuwe woonplek. Een buurland dat ook nog eens dezelfde wortels heeft als Israël. Moabs vader was immers Lot, de neef van Abraham.

Het lijkt erop dat Elimelech zijn ogen sluit voor het feit dat in Moab de god Kamos gediend wordt. Ook met de geschiedenis van Moab rekent hij niet. Moab is namelijk ontstaan uit incest tussen Lot en een dochter. (Gen. 19:30-38) Blijkbaar is Moab dat lage zedelijke peil niet te boven gekomen. In Numeri 25 kunnen we daarvan een staaltje lezen.

Hij gaat vertrekken. Als vreemdeling wil hij in Moab gaan wonen. Mogelijk is dat ook met het oog op zijn gezin. Machlon ('ziekelijk') en Chiljon ('wegteren'), van wie de namen te kennen geven dat ze niet bij de sterkste knapen behoorden, hebben mogelijk de doorslag gegeven.

Zoiets lezen we toch ook in 1 Timotheüs 5:8? ‘Maar als iemand de zijnen en vooral zijn huisgenoten niet verzorgt, heeft hij het geloof verloochend en is hij erger dan een ongelovige.’

Elimelech neemt zich voor als vreemdeling in Moab te gaan wonen. Hij zal zich wachten voor de afgodendienst die er welig tiert. Blijkbaar heeft Naomi (‘de liefelijke’) ermee ingestemd zonder al te veel tegenspartelen, hoewel we uit de rest van de geschiedenis van het boekje Ruth op kunnen maken dat zij een leven leidde met God. Van haar gold, zoals van alle ware gelovigen, ‘wij struikelen dagelijks in vele dingen’. De Engelse bijbelverklaarder Matthew Henry merkt bij deze verhuizing op: ‘Stel je eens voor dat alle Israëlieten dat hadden gedaan?’

Verhuizen mogen we niet zomaar. Hoe vaak gebeurt het niet dat men gaat wonen waar de woningen goedkoop zijn, waar een werkplek wordt aangeboden waar men promotie kan maken maar waar men in geestelijke armoe komt. Dan moet men wel een bijzondere roeping hebben gekregen. In welk gevaar bracht Elimelech zichzelf én zijn gezin? Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. De bekende theoloog dr. H.F. Kohlbrugge merkt op: ‘Wegtrekken van het broodhuis naar het land van de veeboeren waar geen gereformeerde leer maar leugen werd verkondigd.’

Het gezin komt in de velden van Moab en blijft daar. Dat was ook de bedoeling, want de akker hadden ze blijkens Ruth 4:3 verkocht.

Het lijkt erop dat de vreemdelingschap die vader Elimelech voorstond tot burgerschap leidde.

Ik las eens van een kasteeldame die een koetsier nodig had. Nu lag het kasteel op een berg waarvan de weg langs het ravijn ging. Er kwamen verschillende sollicitanten.

De eerste gaf aan totaal geen last te hebben van bangheid en gerust langs het randje van het ravijn te gaan met de karos van de freule. Een tweede was wat minder heldhaftig, maar liet ook merken best wat risico's te nemen. Hij achtte zich koetsier genoeg om de veiligheid te waarborgen van de freule. Een laatste zei haar zeer voorzichtig te zijn en zo ver mogelijk bij het ravijn vandaan te willen blijven. De laatste werd aangenomen.

Vers 3-5

In het nieuwe vaderland sterft Elimelech. Hij ontliet als het ware de dood en vond deze desondanks. Hij sterft niet in het land van de honger, maar in het land van de overvloed. Blijkbaar behoeft de welvaart onze redder niet te wezen. Was het plotseling of na een ernstig ziekbed dat hij overleed? Het feit ligt er. Naomi is weduwe geworden. Het verblijf buiten haar vaderland zal de smart ervan vergroot hebben. Mensen zijn moeilijke vertroosters, zeker wanneer Gods Woord hen onbekend is. Gelukkig heeft Naomi haar twee jongens nog die haar kunnen helpen bij het kostwinnen.

Inmiddels zijn Machlon en Chilion gehuwd met Moabitische vrouwen. Hoewel Elimelech zich voornam als vreemdeling in Moab te gaan wonen, konden hij en zijn vrouw niet voorkomen dat hun zonen het oog sloegen op Moabitische meisjes. Hebben de ouders hun kinderen niet op de gevaren gewezen om naar heidense meisjes om te zien? In Deuteronomium 23:2-3 stond toch:

Een Ammoniet of Moabiet mag niet in de gemeente van de HEERE komen; zelfs hun nakomelingen van de tiende generatie mogen tot in eeuwigheid niet in de ge-

meente van de HEERE komen, vanwege het feit dat zij u onderweg niet met brood en water tegemoetgekomen zijn toen u uit Egypte wegtrok; en omdat hij Bileam, de zoon van Beor, uit Pethor in Mesopotamië, tegen u ingehuurd heeft om u te vervloeken.

We lezen niet dat het hen een ‘bitterheid des geestes’ is geweest, zoals dat bij Rebekka en Izaak het geval was rondom het huwelijk van Ezaü met een Kanaänitische vrouw. Uit het verloop van de geschiedenis blijkt echter wel dat Naomi Orpa en Ruth in aanraking heeft gebracht met Israëls God. Blijkbaar ging er ook van Naomi veel liefde en gunning uit. Daarbij zal ze ongetwijfeld hen de boeken van Mozes hebben voorgehouden. Daarin was ze als inwoner van Bethlehem immers onderwezen?

De zoons van Naomi sterven ook. Kinderen lieten ze niet na. Wat een leed. Drie weduwen bij elkaar in Moab. Een vrouw van zegge rondom de vijftig jaar en twee jonge vrouwen van begin twintig ... Naomi is weduwe en kinderloos geworden. Wanneer men een vrouw verliest, heet men weduwnaar. Wanneer men een man verliest, wordt men weduwe genoemd. Is men de beide ouders kwijt, dan spreekt men van wezen. Voor iemand die een kind (in dit geval zelfs beide kinderen) verliest, is geen benaming. Daar zijn ook geen woorden voor.

Over haar verdriet en rouw in die tijd lezen we niets in het boekje Ruth. In ieder geval heeft ze zich als een voorbeeldige schoonmoeder ontfemd over de jonge schoondochters.

Vers 6-7

Dan komt er opeens een blijde boodschap. De HEERE heeft naar Zijn volk omgezien. Er is weer brood. Hij heeft het Zelf gegeven. Volgens Joodse geschriften zou een engel Naomi die tijding hebben gebracht. Het lijkt mij dat handelaars dit

gedaan zullen hebben. In ieder geval krijgt Naomi het bericht dat de Heere naar Zijn volk heeft omgezien. Dat woord 'omzien' (SV: 'bezoeken') komen we ook tegen in Genesis 21:1, waar we lezen dat de Heere naar Sara omzag. Het staat ook in Exodus 4:31, waar wordt geschreven dat de HEERE naar Zijn volk in het land Gosen omzag. In beide opzichten was de toestand schijnbaar hopeloos. Een stokoude vrouw die moeder moest worden en het volk Israël onder de harde knoet van de Egyptenaren. Alles scheen uitzichtloos.

We lezen er ook van in de lofzang van Zacharias, waarin de priester bij de geboorte van de voorloper van de Heere Jezus zingt dat de Heere naar Zijn volk heeft omgezien (Luk. 1:68). Het heil is ophanden. Die lijn mogen we gerust doortrekken naar deze geschiedenis, die ten slotte uitloopt op de komst van Christus (Matth. 1:1,5). Bethlehem betekent immers broodhuis. Daar zal jaren later het 'Brood des levens' worden geboren ...

Laten we niet vergeten dat brood niet zomaar een artikel is dat los te verkrijgen is. In het Onze Vader leert de Heere Jezus ons te bidden om het dagelijks brood in combinatie met de bede om de vergeving der zonden. De natuurlijke mens zegt: 'Geef me brood en spelen.' De gelovige zegt: 'Geef ons dagelijks brood en hemels Brood.'

Christus heeft gezegd: 'Ik ben het levende brood, dat uit de hemel neergedaald is; als iemand van dit brood eet, zal hij leven in eeuwigheid. En het brood dat Ik geven zal, is Mijn vlees, dat Ik geven zal voor het leven van de wereld.' (Joh. 6:51)

Naomi neemt zich voor terug te keren naar haar volk. We zouden Naomi niet graag willen vergelijken met de verloren zoon, die naar een verlegen land trok. Dat verhaal wordt getekend als een radicaal breken met de Heere en Zijn dienst en een radicale bekering die daarop volgt. Toch kunnen ook ware christenen ver afdwalen van de Heere en Zijn dienst. In Psalm 119 zingen we: 'Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,

dat, onbedacht zijn herder heeft verloren; ai, zoek uw knecht, schoon hij Uw wetten schond' (vs. 88 ber.). Naomi ging eveneens een dwaalweg. Ze keert terug. We vinden zo'n oproep ook in Jeremia 3:22: 'Keer terug, afkerige kinderen, Ik zal u van uw afdwalingen genezen.'

Waarop het antwoord luidt: 'Zie, hier zijn wij. Wij komen tot U, want U bent de HEERE, onze God.'

Naomi gaat niet alleen. Ze neemt haar twee schoondochters mee. Ze is niet egoïstisch. Ze heeft het beste met haar schoondochters voor. Kohlbrugge laat Naomi zeggen: 'Ik eet liever roggebrood met Gods volk dan de lekkernij met de afgodendienaars. Ik ga terug naar Bethlehem en neem die twee zwarte raven mee.'

Eeuwen later zien we een paar armoedige herders naar Bethlehem gaan. Van de engel van God hebben ze gehoord dat Christus geboren is, dat Hij in doeken is gewikkeld en in de kribbe ligt: 'Laten wij dan naar Bethlehem gaan en dat woord zien dat er geschied is, dat de Heere ons bekendgemaakt heeft' (Luk. 2:15). Laten we hen volgen.

> **Gespreksvragen**

- 1 Zijn er overeenkomsten met onze tijd en de 'tijd waarin de richters leidinggaven'?
- 2 Wat kunnen wij leren uit deze geschiedenis met het oog op verhuizen?
- 3 Het gezin besloot als vreemdeling te gaan verkeren in Moab. Wat betekent het om als vreemdeling ergens te verblijven?
- 4 Hoe kunnen we vandaag stimuleren dat onze kinderen niet te 'close' worden met onkerkelijke vrienden?
- 5 Op welke manier kunnen christenen vandaag proberen mensen die van Gods Woord vervreemd zijn, voor de Heere en Zijn dienst te winnen?

- 6 Je hoort weleens dat iemand een roeping voelt om ergens te gaan wonen om daar getuige te zijn van het Evangelie. Heb je dat ook weleens overwogen? Waarom wel/niet?
- 7 Praat er naar aanleiding van zondag 50 over door dat brood niet los verkrijgbaar is.

> **Uit de belijdenis**

Zondag 50 van de Heidelbergse Catechismus

Vraag: Wat is de vierde bede?

Antwoord: Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat wil zeggen: wil in alle behoeften van ons lichaam voorzien, opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige bron van alle goeds zijt en dat noch onze zorg en moeite noch Uw gaven ons ten goede komen zonder Uw zegen, en dat wij daarom ons vertrouwen van alle schepselen afwenden en op U alleen stellen.

> **Liedsuggesties**

Psalm 33:10

Weerklank lied 354